

576. Estuna kyrka.

Pl. 131.

Litteratur: D 2: 263. Kyrkoinventarium 1829 (ATA); H. Hildebrand, Berättelse om en resa i östra Uppland, 1868, s. 15 (ATA); UFT h. 2 (1872), s. 20 samt Rättelser och tillägg till 2:a häftet; R. Dybeck, Runa (fol.) h. 5 (1872), s. 73 f.; I. Schnell, Rapport den 5 aug. 1930 (ATA).

Äldre avbildningar: H. Hildebrand a. a. s. 15; Dybeck, D 2: 263; Brate, foto 1915 (ATA); Schnell, foto 1930 (ATA).

De två runstensfragmenten (A och B) sitta tillsammans med tre andra fragment fastklamrade i stigluckan.

Fragmentet A nämnes första gången i Kyrkoinventarium 1829: »På östra gafveln af kyrkan och sacristian äro i grunden af fönstren laggade Runstenar, bägge söndrige, ofullständiga och oläslige.» Det andra fragmentet, som här nämnes, har otvivelaktigt varit U 574.

Vid H. Hildebrands besök 1868 (se U 574) låg fragmentet A fortfarande i sakristiefönstret, där Hildebrand ritade av det. Vid dess sida låg U 574. C. A. Klingspor, som besökte platsen 1871, förmodar (UFT, 1872), att U 576 A och U 574 utgöra »en hittills okänd runsten», medan Dybeck konstaterar i Runa, att de båda fragmenten, »ett större [= U 574] och ett mindre stycke [= U 576 A], sannolikt» äro delar »af två runstenar», vilket uppenbarligen är riktigt.

I Sveriges runurkunder upptages fragmentet A som n:r 263. Brate (1915): »Runstenen ligger som fönsterbräde på utsidan av östra fönstret på sakristian i Ästuna kyrka och utgör den södra $\frac{1}{4}$ däraf, de norra $\frac{3}{4}$ äro D II, 264» [= U 574].

Fragmentet B upptäcktes vintern 1930 »efter ett ras mitt i norra delen av kyrkogårdsmuren» (Schnell). Det fastklamrades år 1930 i stigluckan omedelbart över de andra fyra fragmenten.

Man torde kunna fastslå, att de båda fragmenten A och B ha tillhört en och samma runsten. Full överensstämmelse råder nämligen mellan deras stenart, tjocklek, huggningsteknik, run- och skiljeteckensformer. De ha därför sammanförts under ett nummer, trots att de bevarade inskriftsresterna icke lämna något bevis för deras inbördes sammanhang.

Ljusröd sandsten. Tjocklek 11 cm. Runornas höjd 11 cm. A mäter $0,50 \times 0,33$ m.; B $0,48 \times 0,35$ m.

Inskrift:

A ... **pbiarn** + **a** ...
5

B ... **at** + **m** ...
10

... *ðbiorn ok* ... *at* ...

»... -björn och ... efter ...»

Till läsningen: I 3 i finnes mitt på staven en skarpt markerad avlång fördjupning, som möjligen är huggen. (Att runan icke har angivits som e, beror på att en exakt likadan fördjupning finnes i 6 n, strax under bst.) I 4 a finnes på vänstra sidan en bst som till ett n (†). Troligen har ristaren felaktigt börjat rista ett n i st. f. ett a. Av 7 a finnes endast bst t. v. om hst i behåll. I 8 a är övre delen av hst skadad genom brottet. 10 m har förlorat övre delen av hst och större delen av högra bst. — Hildebrand, Dybeck, Brate och Schnell: 3 e.

Runföljden 1—6 **pbiarn** kan suppleras [ku]**pbiarn**, [au]**pbiarn** eller [ui]**pbiarn**. Om *Guðbiorn* se Sö 177, om *Auðbiorn* se Sö 344 och om det i dessa traktens runinskrifter flera gånger belagda *Viðbiorn* se U 524 och U 537.

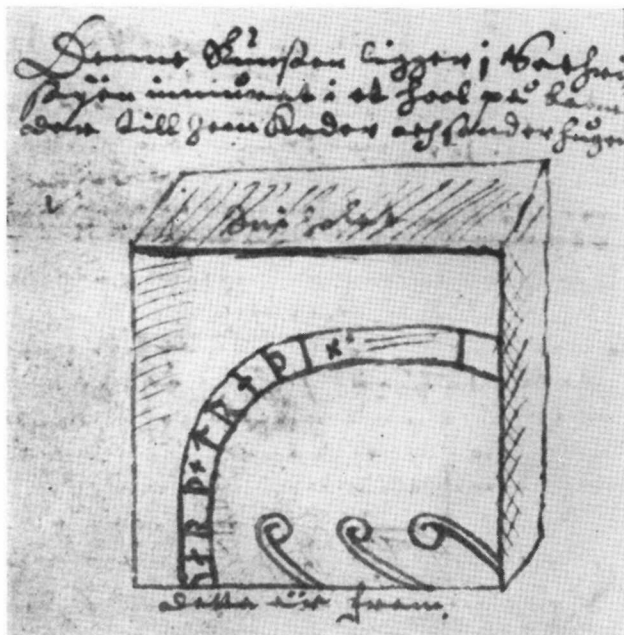

Fig. 306. U 577. Estuna kyrka.
Efter teckning av Rhezelius i Monumenta Uplandica.

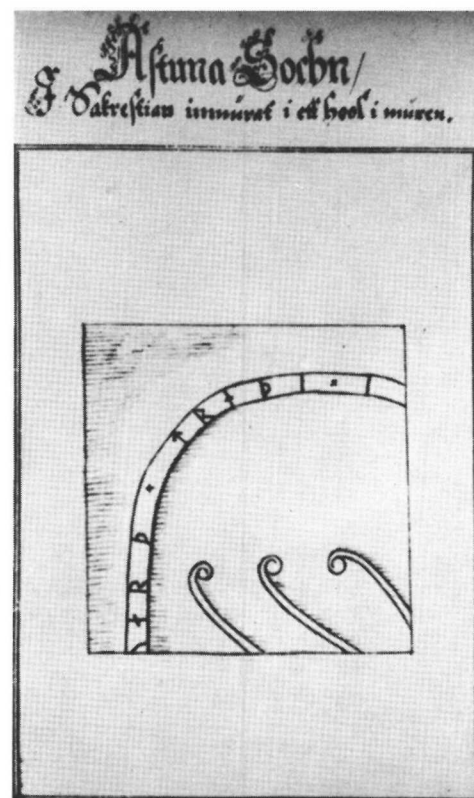

Fig. 307. U 577. Estuna kyrka.
Efter teckning av Rhezelius i R 550.

577. Estuna kyrka.

Litteratur: L 619. J. Bureus, Fa 6 s. 187 n:r 112 (Rhezelius), F a 5 n:r 502; J. Rhezelius, Monumenta Uplandica (F c 6), s. 76 (tryckt i UFT h. 30-32, 1915-17, s. 40), R 550 n:r 26; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 1, s. 112; H. Hildebrand, Berättelse om en resa i östra Upland, 1868, s. 15 (ATA); UFT h. 2 (1872), s. 20.

Avbildning: Rhezelius, teckning (i Monumenta Uplandica och i R 550).

Enligt Rhezelius (F a 6) ligger denna runsten »I Sachristian i weggen». Sedan han återgivit runorna på det synliga stycket, anmärker han: »Det mera är inmurat». I *Monumenta Uplandica* meddelar han: »Denne Runsten ligger i Sachristijen inmurat i et hool på botnen der tilljemkader och sonderhugen.» I R 550, där stenen också avbildats, skriver Rhezelius: »Af denne stenen hafwer man föga Underrättelse, efftersåsom han så sönderslagen är, och i et hol i weggen i sachriestian inmurat i denne gamla häredz kyrkia.» L 619: »I sakerstiemuren.» I sin »Berättelse om en resa i östra Upland» skriver H. Hildebrand (1868): »Det i Liljegren (efter Rhezelius) under n. 619 intagna stycket, som skulle finnas i sakristiemuren, måste sedan hafva blifvit överrappadt.»

Inskrift (enligt Rhezelius):

... uarp × trapi × ... i ...

... varð drepinn ...

»... blev dräpt ...»